ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)
zo 6. apríla 2006 *

Vo veci C-274/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Finanzgericht Hamburg (Nemecko) zo 16. júna 2004 a doručený Súdnemu dvoru 28. júna 2004, ktorý súvisí s konaním:

ED & F Man Sugar Ltd

proti

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann, sudcovia K. Schiemann, N. Colneric, E. Juhász (spravodajca) a E. Levits,

* Jazyk konania: nemčina.

generálny advokát: P. Léger,
tajomník: K. Sztranc, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 16. júna 2005,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— ED & F Man Sugar Ltd, v zastúpení: H.-J. Prieß a M. Niestedt, Rechtsanwälte,

— Hauptzollamt Hamburg-Jonas, v zastúpení: G. Seber, splnomocnená zástupkyňa,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: G. Braun, splnomocnený zástupca,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 29. septembra 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 11 ods. 1 a 3 nariadenia Komisie (EHS) č. 3665/87 z 27. novembra 1987, ktorým sa stanovujú

spoločné podrobné pravidlá uplatňovania vývozných náhrad za poľnohospodárske výrobky [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 351, s. 1), zmeneného a doplneného nariadením Komisie (ES) č. 2945/94 z 2. decembra 1994 (Ú. v. ES L 310, s. 57, ďalej len „nariadenie č. 3665/87").

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporového konania vedeného ED & F Man Sugar Ltd (ďalej len „ED & F Man Sugar") proti Hauptzollamt Hamburg-Jonas (ďalej len „Haupzollamt"), ktoré sa týka skutočnosti, že posledný uvedený uložil sankciu uvedenú v článku 11 ods. 1 prvom pododseku písm. a) nariadenia č. 3665/87 uvedenej spoločnosti po tom, ako boli vydané na základe odseku 3 toho istého článku rozhodnutia o vrátení poskytnutej náhrady.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Prvé až tretie a piate odôvodnenie nariadenia č. 2945/94 znejú takto:

„keďže pravidlá Spoločenstva, ktoré sú v platnosti, ustanovujú poskytovanie vývozných náhrad výlučne na základe objektívnych kritérií, najmä pokiaľ ide o množstvo, povahu a vlastnosti vyvážaného výrobku a geografické miesto určenia; keďže na základe skúseností by bolo potrebné zintenzívniť opatrenia na boj proti nepresnostiam a najmä podvodom škodiacim rozpočtu Spoločenstva; keďže na tento účel by bolo potrebné prijať ustanovenia na opätovné získanie súm vyplatených neoprávnene a sankcie, ktoré by viedli vývozcov k tomu, aby dodržiavali pravidlá Spoločenstva;

keďže na zabezpečenie správneho fungovania systému vývozných náhrad by sa mali sankcie uplatňovať bez ohľadu na subjektívnu povahu zavinenia; keďže je však aj napriek tomu vhodné v určitých prípadoch upustiť od sankcií, najmä ak ide o zjavný omyl uznaný príslušným orgánom, a ustanoviť prísnejšie sankcie v prípadoch, kde sa preukáže úmysel;

keďže v prípade, ak vývozca predloží chybné informácie, na základe týchto môže dôjsť k neoprávnenej platbe náhrad, pokiaľ sa chyba nezistí; ak sa chyba zistí, je prirodzené, aby sa vývozcovi uložila sankcia vo výške zodpovedajúcej pomernej časti náhrady, ktorú by dostal neoprávnene, keby chyba nebola zistená...

...

keďže nadobudnuté skúsenosti, ako aj nepresnosti a najmä už zistené podvody v tomto kontexte poukazujú na to, že takéto opatrenia sú nevyhnutné a mali by byť úmerné, dostatočne odrádzajúce a jednotne uplatňované vo všetkých členských štátoch" [*neoficiálny preklad*].

4 Článok 3 ods. 1 a 5 nariadenia č. 3665/87 stanovuje:

„1. Pojem deň vývozu znamená deň, keď colné orgány prijmú vývozné colné vyhlásenie, v ktorom je uvedené, že sa bude požadovať náhrada.

...

5. Dokument použitý pri vývoze na účely preukázania toho, že sú splnené podmienky na získanie náhrady musí obsahovať všetky informácie potrebné na výpočet výšky náhrady, najmä:

a) opis výrobkov v súlade s nomenklatúrou používanou pre vývozné náhrady;

b) čistú hmotnosť týchto výrobkov alebo prípadne množstvo vyjadrené v jednotkách miery, ktorá sa má použiť pri výpočte náhrady;

c) zloženie príslušných výrobkov alebo odkaz na zloženie výrobkov, ak je to potrebné na výpočet náhrady.

Ak je dokumentom uvedeným v tomto odseku vývozné colné vyhlásenie, toto musí obsahovať tieto údaje, ako aj ‚číselný znak nomenklatúry pre vývoz'." [*neoficiálny preklad*]

5 Článok 5 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 3665/87 stanovuje:

„Okrem predpokladu, že výrobok opustil colné územie Spoločenstva, je vyplatenie diferencovanej alebo nediferencovanej vývoznej náhrady závislé od toho, či výrobok bol v rámci lehoty dvanásť mesiacov po prijatí vývozného colného vyhlásenia

dovezený do tretej krajiny, respektíve do stanovenej tretej krajiny, okrem prípadu, ak počas prepravy v dôsledku vyššej moci zanikol:

a) ak existujú vážne pochybnosti o dosiahnutí skutočného miesta určenia výrobku

alebo

b) ak existuje možnosť, že výrobok bude z dôvodu rozdielu medzi uplatnenou sumou náhrady za vyvezený výrobok a dovozným clom za rovnaký výrobok v čase prijatia vývozného colného vyhlásenia, opäť dovezený do Spoločenstva.“ [*neoficiálny preklad*]

6 Článok 11 ods. 1 prvý až štvrtý pododsek a prvá veta piateho pododseku, ako aj ods. 3 nariadenia č. 3665/87 znie takto:

„1. Ak sa zistí, že vývozca s cieľom získať vývoznú náhradu požiadal o náhradu, ktorá bola vyššia ako skutočne uplatniteľná náhrada, náhrada splatná pre príslušný vývoz sa rovná náhrade uplatniteľnej na výrobky skutočne vyvezené, zníženej o:

a) polovicu rozdielu medzi požadovanou náhradou a náhradou uplatniteľnou na skutočne vykonaný vývoz;

b) dvojnásobok rozdielu medzi požadovanou náhradou a uplatniteľnou náhradou, ak vývozca úmyselne uviedol nepravdivé údaje.

Za požadovanú náhradu sa považuje čiastka vypočítaná na základe informácií poskytnutých podľa ustanovení článku 3 alebo článku 25 ods. 2. Keď sa sadzba náhrady mení podľa miesta určenia, diferencovaná časť náhrady sa vypočíta na základe informácií poskytnutých podľa článku 47.

Sankcia uvedená v bode a) sa neuplatní:

— v prípade vyššej moci,

— v určitých výnimočných situáciách, v prípade okolností nezávislých od vôle vývozcu, ktoré sa zistia potom, ako príslušné orgány prijali vývozné colné vyhlásenie alebo vyhlásenie o zaplatení, a za podmienky, že vývozca okamžite potom, ako sa dozvie o týchto okolnostiach, a v lehote stanovenej v článku 47 ods. 2 oznámi túto skutočnosť príslušnému orgánu, ak tento ešte sám nezistil, že požadovaná náhrada bola neoprávnená,

— v prípade zjavného omylu v požadovanej náhrade, uznaného príslušným orgánom,

— v prípadoch, ak je požadovaná náhrada v súlade s nariadením (ES) č. 1222/94..., a najmä jeho článkom 3 ods. 2, a je vypočítaná na základe priemerných množstiev za určité obdobie,

— v prípade úpravy váhy, pokiaľ je rozdiel vo váhe spôsobený odlišnou metódou váženia.

Ak zníženie uvedené v písm. a) alebo b) vedie k tomu, že suma náhrady je záporné číslo, zaplatí túto sumu vývozca.

Ak príslušné orgány skonštatovali, že výška požadovanej náhrady je neprimeraná, že vývoz sa neuskutočnil a že preto zníženie náhrady je nemožné, vývozca zaplatí sumu zodpovedajúcu sankcii uvedenej v bodoch a) alebo b). ...

...

3. Bez toho, aby bola dotknutá povinnosť zaplatiť zápornú sumu podľa ods. 1 štvrtého pododseku, v prípade neoprávneného vyplatenia náhrady je príjemca povinný vrátiť neoprávnene získané sumy — po zohľadnení sankcií uplatniteľných podľa odseku 1 prvého pododseku — zvýšené o úroky vypočítané za čas, ktorý uplynul od vyplatenia náhrad po ich vrátenie. ...

...“ [*neoficiálny preklad*]

Vnútroštátna právna úprava

7 § 48 zákona o správnom konaní (Verwaltungsverfahrensgesetz) z 25. mája 1976 (BGBl. 1976 I, s. 1253) stanovuje:

„Zrušenie protiprávneho správneho aktu

Aj keď sa už protiprávny správny akt stal právoplatným, môže byť zrušený vcelku alebo čiastočne, a to s účinkom do budúcnosti alebo aj so spätným účinkom. Správny akt zakladajúci alebo deklarujúci právo alebo výhodu právnej povahy (správny akt, ktorý priznáva práva) môže byť zrušený iba za podmienok odsekov 2 až 4.

…“

8 § 51 uvedeného zákona znie takto:

„Obnova konania

Orgán musí na žiadosť dotknutej osoby rozhodnúť o zrušení alebo zmene právoplatného správneho aktu:

1. ak skutkové alebo právne okolnosti, na ktorých sa zakladal správny akt, sa neskôr zmenili v prospech dotknutej osoby;

2. ak existujú nové dôkazy, ktoré môžu privodiť rozhodnutie priaznivejšie pre dotknutú osobu;

3. ak sú dané dôvody obnovy konania v zmysle § 580 občianskeho súdneho poriadku (Zivilprozessordnung).

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

9 Vo februári 1998 ED & F Man Sugar podal na príslušný colný úrad štyri vývozné colné vyhlásenia týkajúce sa dodávok 100 ton bieleho cukru do Poľska, za ktoré žiadal poskytnutie vývozných náhrad. Štyrmi rozhodnutiami zo 6. apríla 1998 mu Hauptzollamt odsúhlasil požadované náhrady.

10 Po tom, ako boli vyšetrovaním vykonaným Zollkriminalamt Köln (služba colného vyšetrovania v Kolíne) zistené skutočnosti nasvedčujúce tomu, že biely cukor, ktorý mal byť vyvezený do Poľska, Českej republiky a Švajčiarska nebol dovezený do tretích krajín určenia, Hauptzollamt v rámci skúmania dokumentov predložených zo strany ED & F Man Sugar, podľa ktorých bola dodávka doručená, zistil, že na základe príslušných dokumentov týkajúcich sa obchodu uvedeného v predchádzajúcom bode nebolo preukázané prepustenie do voľného obehu vyvezených výrobkov v Poľsku, ale iba ich umiestnenie do aktívneho zošľachťovacieho styku. ED & F Man Sugar oznámil, že nie je schopný poskytnúť dodatočné informácie o tom, čo sa ďalej stalo s touto dodávkou, a tvrdil, že ich nemohol získať od druhej zmluvnej strany. Hauptzollamt žiadal v štyroch opravných rozhodnutiach zo 17. apríla 2000 na základe článku 11 ods. 3 prvého pododseku nariadenia č. 3665/87 v spojení s článkom 5 ods. 1 prvým pododsekom písm. a) uvedeného nariadenia vrátenie

náhrad vyplatených ED & F Man Sugar (ďalej len „rozhodnutia o vrátení"), pričom ED & F Man Sugar vrátil požadovanú sumu bez toho, aby podával opravný prostriedok proti týmto rozhodnutiam.

11 Potom Hauptzollamt na základe článku 11 ods. 1 prvého pododseku písm. a) nariadenia č. 3665/87 v štyroch rozhodnutiach z 5. júna 2000 (ďalej len „rozhodnutia o uložení sankcie") uložil ED & F Man Sugar v každom z týchto prípadov sankciu. Uviedol, že z toho dôvodu, že rozhodnutia o vrátení sú právoplatné, je nesporné, že tento podnik požadoval náhradu, ktorá bola vyššia ako uplatniteľná náhrada.

12 Po tom, ako Hauptzollamt zamietol sťažnosť podanú ED & F Man Sugar proti uvedeným rozhodnutiam o uložení sankcie, posledný uvedený podal opravný prostriedok na vnútroštátny súd, pričom uviedol, že Hauptzollamt mu nemal uložiť sankciu, keďže nebol oprávnený požadovať vrátenie vývoznej náhrady. Súdny dvor totiž v rozsudku zo 14. decembra 2000, Emsland-Stärke (C-110/99, Zb. s. I-11569) rozhodol, že podľa článku 5 ods. 1 nariadenia č. 3665/87 možno požadovať dôkaz o prepustení do voľného obehu tovaru v tretej krajine určenia iba pred vyplatením vývoznej náhrady. Na základe týchto skutočností dospel vnútroštátny súd k záveru, že riešenie sporu si vyžaduje výklad práva Spoločenstva, najmä článku 11 ods. 1 a 3 nariadenia č. 3665/87.

13 Za týchto podmienok Finanzgericht Hamburg rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú vnútroštátne orgány a súdy právo skúmať v konaní o opravnom prostriedku vedenom proti rozhodnutiu o uložení sankcie vydanému podľa

článku 11 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 3665/87, či vývozca požadoval náhradu, ktorá bola vyššia ako uplatniteľná náhrada, keď rozhodnutie o vrátení uvedené v článku 11 ods. 3 prvom pododseku uvedeného nariadenia nadobudlo právoplatnosť pred vydaním rozhodnutia o uložení sankcie?

2. V prípade zápornej odpovede na predchádzajúcu otázku: smie sa v konaní o opravnom prostriedku vedenom proti rozhodnutiu o uložení sankcie podľa článku 11 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 3665/87 za okolností popísaných v [rozhodnutí vnútroštátneho súdu], aby sa zohľadnil medzitým poskytnutý výklad práva Spoločenstva, skúmať, či vývozca požadoval náhradu, ktorá bola vyššia ako uplatniteľná náhrada?“

O prvej otázke

14 Tak ako generálny advokát uviedol v bode 41 svojich návrhov, na rozdiel od rozhodnutia o vrátení, ktoré slúži iba na to, aby došlo k vráteniu neoprávnene nadobudnutých finančných prostriedkov, rozhodnutie o uložení sankcie spôsobuje výrazné zníženie sumy uplatniteľnej náhrady a prípadne, ak toto zníženie vedie k zápornej sume, zaplatenie finančnej sankcie.

15 V tejto súvislosti Súdny dvor už viackrát rozhodol, že sankcia, hoci by nebola trestajúcej povahy, môže byť uložená, iba ak jej právny základ je jasný a jednoznačný (rozsudky z 25. septembra 1984, Könecke, 117/83, Zb. s. 3291, bod 11; Emsland-Stärke, už citovaný, bod 56, a z 11. júla 2002, Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, Zb. s. I-6453, bod 52).

16 Článok 11 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 3665/87 stanovuje, že sankcia sa má uložiť, keď sa zistí, že na účely poskytnutia vývoznej náhrady požadoval vývozca náhradu, ktorá bola vyššia ako uplatniteľná náhrada.

17 Z tohto ustanovenia nevyplýva, že uvedená podmienka nevyhnutná na uplatnenie rozhodnutia o uložení sankcie sa môže považovať za splnenú tým, že už existuje rozhodnutie o vrátení vydané na základe článku 11 ods. 3 prvého pododseku nariadenia č. 3665/87, ani nemožno jej splnenie odvodiť zo skutočnosti, že hospodársky subjekt nenamietal proti tomuto rozhodnutiu o vrátení.

18 Zásady zákonnosti a právnej istoty si vyžadujú, aby v rámci kontroly zákonnosti rozhodnutia o uložení sankcie vydaného na základe článku 11 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 3665/87 mohli vnútroštátne orgány a súdy skúmať, či vývozca naozaj požadoval náhradu, ktorá bola vyššia ako uplatniteľná náhrada v zmysle uvedeného ustanovenia, nezávisle od skutočnosti, že predchádzajúce rozhodnutie o vrátení vydané na základe článku 11 ods. 3 prvého pododseku uvedeného nariadenia už nadobudlo právoplatnosť.

19 Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné odpovedať na prvú otázku, že článok 11 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 3665/87 sa má vykladať v tom zmysle, že v rámci konania o opravnom prostriedku vedeného proti rozhodnutiu o uložení sankcie, ktoré sa zakladá na tomto ustanovení, majú vnútroštátne orgány a súdy právo skúmať, či vývozca požadoval náhradu, ktorá bola vyššia ako uplatniteľná náhrada v zmysle uvedeného ustanovenia, nezávisle od skutočnosti, že rozhodnutie o vrátení uvedené v odseku 3 prvom pododseku uvedeného článku už nadobudlo právoplatnosť pred vydaním rozhodnutia o uložení sankcie.

O druhej otázke

20 Vzhľadom na odpoveď Súdneho dvora na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O trovách

21 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 11 ods. 1 prvý pododsek nariadenia Komisie (EHS) č. 3665/87 z 27. novembra 1987, ktorým sa stanovujú spoločné podrobné pravidlá uplatňovania vývozných náhrad za poľnohospodárske výrobky [*neoficiálny preklad*], zmeneného a doplneného nariadením Komisie (ES) č. 2945/94 z 2. decembra 1994, sa má vykladať v tom zmysle, že v rámci konania o opravnom prostriedku vedeného proti rozhodnutiu o uložení sankcie, ktoré sa zakladá na tomto ustanovení, majú vnútroštátne orgány a súdy právo skúmať, či vývozca požadoval náhradu, ktorá bola vyššia ako uplatniteľná náhrada v zmysle uvedeného ustanovenia, nezávisle od skutočnosti, že rozhodnutie o vrátení uvedené v odseku 3 prvom pododseku uvedeného článku už nadobudlo právoplatnosť pred vydaním rozhodnutia o uložení sankcie.

Podpisy